

Researcher ID: D-6527-2019

Харагірло Віра Єгорівна, в.о. завідувача кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти.

e-mail: viraharagirlo@gmail.com

Хлобистов Євген Володимирович, доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України, професор кафедри екології Національного університету «Києво-Могилянська академія».

e-mail: ievgen.khlobystov@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9983-9062>

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Горошкова Лидия Анатольевна, доктор экономических наук, доцент, академик Академии экономических наук Украины, профессор кафедры предпринимательства, менеджмента организаций и логистики Запорожского национального университета.

e-mail: goroshkova69@gmail.com

Харагірло Вера Егоровна, и.о. заведующего кафедрой педагогики, психологии и менеджмента Белоцерковского института непрерывного профессионального образования.

e-mail: viraharagirlo@gmail.com

Хлобыстов Евгений Владимирович, доктор экономических наук, профессор, академик Академии экономических наук Украины, профессор кафедры экологии Национального университета «Києво-Могилянська академія»

e-mail: ievgen.khlobystov@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHORS

Horoshkova Lidiia, D. Sc. in Economics, Professor of the Department of entrepreneurship, management of organizations and logistics, Zaporizhzhya National University.

e-mail: goroshkova69@gmail.com

Kharahirlo Vira, the acting Chairperson of the Pedagogy, Psychology and Management Department of the Bila Tserkva Institute of Continuing Professional Education.

e-mail: viraharagirlo@gmail.com

Khlobystov Ievhen, D. Sc. in Economics, Professor, Professor of the Department of Environmental Studies, National university of «Kyiv-Mohyla academy».

e-mail: ievgen.khlobystov@ukr.net

УДК 336.1

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-45-206-217>

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ В УКРАЇНІ

Наконечна Ю. Л.,
Рибалка А. М.

Актуальність теми дослідження. Розвиток і вдосконалення фінансової системи України гальмує низька соціальна відповідальності держави, громади, бізнесу. Сучасна трансформація принципів та підходів до визначення суспільно важливих соціальних стандартів та джерел їх фінансування вимагає глибокого теоретичного осмислення проблем соціального забезпечення населення, тому дослідження питання фінансування соціальних гарантій держави є вчасним та актуальним.

Постановка проблеми. Соціальні гарантії є тими обов'язковими елементами у функціонуванні держави, які визначають стабільність суспільства та його безпеку і впливають на реалізацію соціальної та економічної політики уряду. Саме цей елемент має забезпечувати гарантування гідного рівня та якості життя кожного громадянина, а, отже, і високого рівня добробуту населення загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль та сутність соціальних гарантій у виконанні соціальної функції держави достатньо ґрунтовно досліджено у багатьох наукових роботах сучасних економістів. Окремим питанням фінансового забезпечення соціальних гарантій присвячено роботи О. Д. Василика, С. Г. Батажка, М. О. Головні, В. М. Гриньова, В. П. Горина, Д. І. Сухового, Н. Д. Глазка, Л. В. Лисяк, В. М. Опаріна, В. Б. Тропіної, В. М. Федосова та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Залишається недостатньо вивченим питання, щодо шляхів подолання протиріччя між реальними потребами громадян, що отримують соціальну підтримку держави та тими фінансовими можливостями (ресурсами) держави, якими вона може забезпечити ці потреби населення.

Постановка мети, завдання дослідження. Метою статті є визначення сучасних проблем фінансування державних соціальних гарантій в Україні. Поставлена мета зумовлює необхідність

вирішення наступних завдань: проаналізувати сутність, види соціальних гарантій, оцінити бюджетні показники соціального забезпечення громадян, визначити перешкоди та необхідні кроки на шляху запровадження повноцінного механізму фінансових гарантій соціального захисту населення.

Метод або методологія проведення дослідження. При написанні статті використовувались сукупність методів наукового дослідження: загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема, системно-структурного аналізу і синтезу, метод статистичного аналізу, порівняння, узагальнення, а також графічний та табличний методи для наочного ілюстрування досліджуваних явищ тощо.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). У статті розкрито сутність державних соціальних гарантій як системи фінансового забезпечення достатнього життєвого рівня особистості. Визначено пріоритетні завдання щодо забезпечення функціонування в Україні дієвого фінансового механізму надання соціальних гарантій населенню. У статті зазначено, що переважна частина фінансування соціальних гарантій здійснюється на основі видатків державного бюджету та місцевих бюджетів. Основним нормативом, на основі якого здійснюються розрахунки обсягів соціальних гарантій та допомог, направлених на соціальний захист та соціальне забезпечення населення, є прожитковий мінімум. Важливим джерелом фінансового забезпечення соціальних гарантій виступають соціальні позабюджетні фонди, до яких відносяться Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування та Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Акумуляовані в них фінансові ресурси спрямовуються на матеріальне забезпечення значної частини громадян держави, які є учасниками системи загальнодержавного пенсійного та соціального страхування і призначені для подолання наслідків настання страхових соціальних випадків.

Галузь застосування результатів. Подані у статті теоретичні положення, висновки і пропозиції, які розроблено на основі проведеного аналізу показників державного фінансового забезпечення соціальних гарантій, поглиблюють теорію і практику політики фінансування соціальних гарантій в країні, дають змогу визначити шляхи та напрями її вдосконалення для досягнення цілей соціального захисту та підвищення рівня добробуту населення. Висновки та результати можуть бути використані при плануванні соціальних видатків уряду, у соціально-економічних дослідженнях наукових аналітичних центрів, у навчальному процесі економічних факультетів вищих закладів освіти.

Висновки відповідно до статті. Державні соціальні гарантії відіграють важливу роль у функціонуванні держави, оскільки через систему соціальних гарантій держава впливає на перерозподіл ВВП, під їхнім впливом формуються показники фінансування різних програм соціального спрямування, що визначає напрямки та пріоритети державної політики. За результатами дослідження зроблено висновок про необхідність складання та оприлюднення «соціального» бюджету – продукту публічного діалогу державних та недержавних фінансових інститутів, роботодавців, незалежних авторитетних економістів, громадських організацій, що сприятиме розвитку громадянського суспільства у соціально орієнтованій країні.

Ключові слова: державні соціальні стандарти та нормативи, соціальні гарантії, витрати бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення, мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум, пенсії, стипендії, соціальні виплати та допомоги, мінімальне споживання.

ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СОЦИАЛЬНЫХ ГАРАНТИЙ В УКРАИНЕ

Наконечная Ю. Л.,
Рыбалка А. Н.

Актуальность темы исследования. Развитие и совершенствование финансовой системы Украины тормозит низкая социальная ответственность государства, общества, бизнеса. Современная трансформация принципов и подходов к определению общественно важных социальных стандартов и источников их финансирования требует глубокого теоретического осмысления проблем социального обеспечения населения, поэтому исследование вопроса финансирования социальных гарантий со стороны государства является своевременным и актуальным.

Постановка проблемы. Социальные гарантии являются теми обязательными элементами в функционировании государства, которые определяют стабильность общества и его безопасность и влияют на реализацию социальной и экономической политики правительства. Именно этот элемент должен обеспечивать гарантии достойного уровня и качества жизни каждого гражданина, а, следовательно, и высокого уровня благосостояния населения в целом.

Анализ последних исследований и публикаций. Роль и сущность социальных гарантий в исполнении социальной функции государства достаточно основательно исследованы во многих научных работах современных экономистов. Отдельным вопросом финансового обеспечения социальных гарантий посвящены работы О. Д. Василика, С. Г. Батажка, М. О. Голови, В. М. Гриневы, В. П. Горина, Д. И. Суховаго, Н. Д. Глазка, Л. В. Лысяк, В. М. Опарина, В. Б. Тропиной, В. М. Федосова и других.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. Остается недостаточно изученным вопрос, о путях преодоления противоречия между реальными потребностями граждан, получающих социальную поддержку государства и теми финансовыми возможностями (ресурсами) государства, которыми она может обеспечить эти потребности населения.

Постановка цели, задачи исследования. Целью статьи является определение современных проблем финансирования государственных социальных гарантий в Украине. Поставленная цель обуславливает необходимость решения следующих задач: проанализировать сущность, виды социальных гарантий, оценить бюджетные показатели социального обеспечения граждан, определить препятствия и необходимые шаги на пути внедрения полноценного механизма финансовых гарантий социальной защиты населения.

Метод или методология проведения исследования. При написании статьи использовались совокупность методов научного исследования: общенаучные и специальные методы, в частности, системно-структурного анализа и синтеза, метод статистического анализа, сравнения, обобщения, а также графический и табличный методы для наглядного иллюстрирования изучаемых явлений и тому подобное.

Изложение основного материала (результаты работы). В статье раскрыта сущность государственных социальных гарантий как системы финансового обеспечения достаточного жизненного уровня личности. Выделены приоритетные задачи по обеспечению функционирования в Украине действенного финансового механизма предоставления социальных гарантий населению. В статье указано, что большая часть финансирования социальных гарантий осуществляется на основе расходов государственного бюджета и местных бюджетов. Основным нормативом, на основе которого осуществляются расчеты объемов социальных гарантий и пособий, направленных на социальную защиту и социальное обеспечение населения, является прожиточный минимум. Важным источником финансового обеспечения социальных гарантий выступают социальные внебюджетные фонды, к которым относятся Пенсионный фонд Украины, Фонд социального страхования и Фонд общеобязательного государственного социального страхования на случай безработицы. Аккумулированные в них финансовые ресурсы направляются на материальное обеспечение значительной части граждан государства, являющиеся участниками системы общегосударственного пенсионного и социального страхования и предназначены для преодоления последствий наступления страховых социальных случаев.

Область применения результатов. Представленные в статье теоретические положения, выводы и предложения, разработанные на основе проведенного анализа показателей государственного финансового обеспечения социальных гарантий, развивают теорию и практику политики финансирования социальных гарантий в стране, позволяют определить пути и направления ее совершенствования для достижения целей социальной защиты и повышения уровня благосостояния населения. Выводы и результаты могут быть использованы при планировании социальных расходов правительства, в социально-экономических исследованиях научных аналитических центров, в учебном процессе экономических факультетов высших учебных заведений.

Выводы в соответствии со статьей. Государственные социальные гарантии играют важную роль в функционировании государства, поскольку через систему социальных гарантий государство влияет на перераспределение ВВП, под их влиянием формируются показатели финансирования различных программ социальной сферы, что определяет направления и приоритеты государственной политики. За результатами исследования сделан вывод о необходимости составления и обнародования «социального» бюджета - продукта публичного диалога государственных и негосударственных финансовых институтов, работодателей, независимых авторитетных экономистов, общественных организаций, что будет способствовать развитию гражданского общества в социально ориентированной стране.

Ключевые слова: государственные социальные стандарты и нормативы, социальные гарантии, расходы бюджета на социальную защиту и социальное обеспечение, минимальная заработная плата, прожиточный минимум, пенсии, стипендии, социальные выплаты и пособия, минимальное потребление.

FINANCIAL SUPPORT OF STATE SOCIAL GUARANTEES IN UKRAINE

Nakonechna Yuliia,
Rybalka Anastasia

Relevance of the research topic. The development and improvement of the financial system of Ukraine is hindered by the low social responsibility of the state, society, and business. The modern transformation of principles and approaches to the determination of socially important social standards and the sources of their financing requires a deep theoretical understanding of the problems of social security of the population, therefore, the study of the issue of financing social guarantees by the state is timely and relevant.

Formulation of the problem. Social guarantees are those essential elements in the functioning of the state, determine the stability of society and its security, and affect the implementation of the social and economic policies of the government. It is this element that should ensure the guarantee of a decent standard and quality of life for every citizen, and, consequently, a high level of well-being of the population as a whole.

Analysis of recent research and publications. The role and essence of social guarantees in the fulfillment of the social function of the state has been thoroughly investigated in many scientific works of modern economists. A separate issue of financial support of social guarantees is the work of O. D. Vasilik, S. H. Batazhok, V. M. Grineva, V. P. Gorina, D. I. Sukhovuy, N. D. Hlazko, L. V. Lysyak, V. M. Oparin, V. B. Tropina, V. M. Fedosov and others.

Highlighting unexplored parts of a common problem. The question of ways to overcome the contradiction between the real needs of citizens receiving social support of the state and those financial opportunities (resources) of the state with which it can provide these needs of the population remains insufficiently studied.

Setting goals, research objectives. The purpose of the article is to identify contemporary problems of financing state social guarantees in Ukraine. The goal determines the need to solve the following tasks: to analyze the nature, types of social guarantees, evaluate budget indicators of social security of citizens, identify obstacles and necessary steps towards the implementation of a full-fledged mechanism of financial guarantees of social protection of the population.

Method or methodology of the study. When writing the article, a set of scientific research methods was used: general scientific and special methods, in particular, system-structural analysis and synthesis, the method of statistical analysis, comparison, generalization, as well as graphical and tabular methods to clearly illustrate the phenomena studied and the like.

Statement of the main material (results of work). The article reveals the essence of state social guarantees as a system of financial support of an adequate standard of living of an individual. Priority tasks for ensuring the functioning in Ukraine of an effective financial mechanism for providing social guarantees to the population are highlighted. The article states that most of the financing of social guarantees is based on the expenses of the state budget and local budgets. The basic standard on the basis of which the calculation of the volume of social guarantees and benefits aimed at social protection and social security is carried out is the cost of living. An important source of financial support for social guarantees are social non-budget funds, which include the Pension Fund of Ukraine, the Social Insurance Fund and the Compulsory State Social Insurance Fund for Unemployment. The financial resources accumulated in them are directed to the material support of a significant part of the citizens of the state who are participants in the system of national pension and social insurance and are designed to overcome the consequences of social insurance events.

Scope of the results. The theoretical provisions, conclusions and suggestions presented in the article, developed on the basis of the analysis of indicators of state financial support of social guarantees, develop the theory and practice of the policy of financing social guarantees in the country, allow us to identify ways and directions for improving it to achieve social protection and increase the welfare of the population. Conclusions and results can be used in planning social expenditures of the government, in socio-economic research of scientific analytical centers, in the educational process of economic faculties of higher educational institutions.

Conclusions are consistent with the article. State social guarantees play an important role in the functioning of the state, because through the system of social guarantees the state affects the redistribution of GDP, under their influence indicators of financing various social programs are formed, which determines the directions and priorities of state policy. Based on the results of the study, it was concluded that it is necessary to draw up and publish a «social» budget - a product of public dialogue between state and non-state financial institutions, employers, independent authoritative economists, and public organizations, which will contribute to the development of civil society in a socially oriented country.

Key words: state social standards and norms, social guarantees, budget expenditures for social protection and social security, minimum wage, living wage, pensions, scholarships, social benefits and allowances, minimum consumption.

JEL Classification: H53, H55, I38, J32

Актуальність дослідження. Ефективна соціальна політика – ключова складова стабільності держави. Її важливим завданням є боротьба з бідністю та підвищення рівня добробуту населення на основі запровадження реальних розмірів соціальних стандартів життя населення та надання гарантій держави, щодо їх фінансового забезпечення на основі бюджетного фінансування соціальної сфери та у процесі формування та відтворення фондів пенсійного та соціального страхування. Незважаючи на проведені за останні роки державні заходи з модернізації соціальної сфери в Україні, відчутного підвищення добробуту серед громадян України таки не відбулося. Недостатнє фінансування соціального захисту та забезпечення громадян, зокрема, його зменшення, негативно впливатиме на рівень життя як окремого громадянина, так і на подальший соціально-економічний розвиток України вцілому.

Постановка проблеми. Перед Україною стоїть завдання стати соціальною державою – державою, яка визнає людину, особистість – соціальною цінністю, надає допомогу тим індивідам, які потрапили в складне становище, з метою досягнення ними рівня добробуту, який дозволяє задовольняти усі необхідні потреби, на принципах соціальної справедливості, вбачає своє призначення у забезпеченні громадянського миру в суспільстві. Одним і найголовнішим інструментом такого досягнення є система соціальних гарантій населення. Саме від неї залежить наскільки населення, що має низький рівень життя, буде спроможне задовольняти власні необхідні потреби та робити внесок у розвиток держави.

Рівень соціальних гарантій визначається розмірами базового державного стандарту – прожиткового мінімуму відповідно до стану економічного та соціального розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність «соціальних гарантій» та їх роль у функціонуванні держави привернуло увагу багатьох науковців. Питання фінансового забезпечення соціальних гарантій розглядали такі вчені як О. Д. Василик [1], С. Г. Батажок [2], М. О. Головня [3], В. М. Гриньова [4], В. П. Горин [5], Д. І. Суховий [6, 7], Н. Д. Глазко [8], Л. В. Лисяк [9], В. Б. Тропіна [10] та інші.

Кожен із них розглядає дане поняття з різних аспектів: як система відносин, як елемент економічної системи, як методи та засоби забезпечення гідних умов життя населення тощо.

Не зважаючи на різні аспекти розгляду терміну «соціальні гарантії», зазначимо, що більшість науковців визначає за необхідне встановлення обґрунтованих соціальних стандартів у державі та наближення їх значення до певних визначених норм реальних соціальних та культурних потреб громадян [1, 2, 6]. Адже, якщо фактичні соціальні гарантії будуть такими як стандарти, то вони будуть свідчити про високий рівень та якість життя населення у соціально орієнтованій державі.

Мета дослідження. Метою статті є визначення теоретичних засад фінансування соціальних гарантій населення та шляхів удосконалення системи державних гарантій підтримки населення в Україні.

Завдання дослідження. Пріоритетними завданнями є дослідити сутність соціального забезпечення громадян на основі системи соціальних гарантій держави, оцінити показники бюджетного та позабюджетного фінансування соціальних видатків, визначити драйвери запровадження в Україні соціальних стандартів та фінансових гарантій відповідно до реальних потреб громадян.

Методологія проведення дослідження. Методологічною основою статті стали методи аналізу і синтезу, метод статистичного аналізу, порівняння, узагальнення, а також графічний та табличний методи для наочного ілюстрування досліджуваних явищ тощо.

Викладення основного матеріалу. Соціальні гарантії здійснюють матеріальне забезпечення й підтримку доходів населення, гарантують працюючим громадянам певний рівень добробуту. Тобто, соціальні гарантії дають можливість не лише підтримувати задовільний рівень для існування людини, але розвивати її здібності незалежно від матеріального становища, рівня її заробітної плати і впливу економічних та інших зовнішніх факторів [1]. Можна сказати, що соціальні гарантії у цьому випадку відіграють роль стабілізації суспільства та забезпечення її безпеки. На нашу думку, соціальні гарантії – це система надання населенню необхідних для гідного рівня життя людини фінансових засобів та матеріальних благ, не нижче рівня задоволення основних потреб особистості, особливо особам, що мають низький рівень добробуту та потребують соціального захисту.

Таким чином, система фінансового забезпечення соціальних гарантій населення в Україні є важливим елементом функціонування держави та забезпечення соціальних стандартів громадян. Вона є невід'ємною частиною забезпечення соціального захисту, особливістю якого є спрямованість на тих громадян, що не мають достатнього рівня фінансового та матеріального забезпечення і потребують допомоги у визначених обсягах. Соціальні гарантії мають законодавче підкріплення і регулюються Законами України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Про оплату праці», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» тощо.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» визначено, що: державні соціальні гарантії – встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму.

Система соціальних гарантій в Україні передбачає: встановлення допустимих параметрів життя (розміру прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати та пенсії, соціальної допомоги), пенсійне забезпечення (людей похилого віку, інвалідів, сімей, що втратили годувальника), державна допомога сім'ям з дітьми, допомога у вирішенні житлового питання, яка включає допомогу на утримання житла та допомогу на забезпечення житлом; державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Види державних соціальних гарантій у сфері доходів, надання гарантованих обсягів суспільних послуг та благ в Україні наведено на рис.1.

Рисунок 1. Види державних соціальних гарантій
Джерело: [11].

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

Базовим державним соціальним стандартом, на основі якого визначаються державні соціальні гарантії є прожитковий мінімум.

За період 2016 – 2019 роки прожитковий мінімум на одну особу мав тенденцію до зростання, при цьому варто відмітити, що зростання відбувалося пропорційно для кожної соціальної і демографічної групи населення (рис. 2). У порівнянні з січнем 2016 року обсяг прожиткового мінімуму на 1 грудня 2019 року зріс на 52,4% і становив 697 грн.

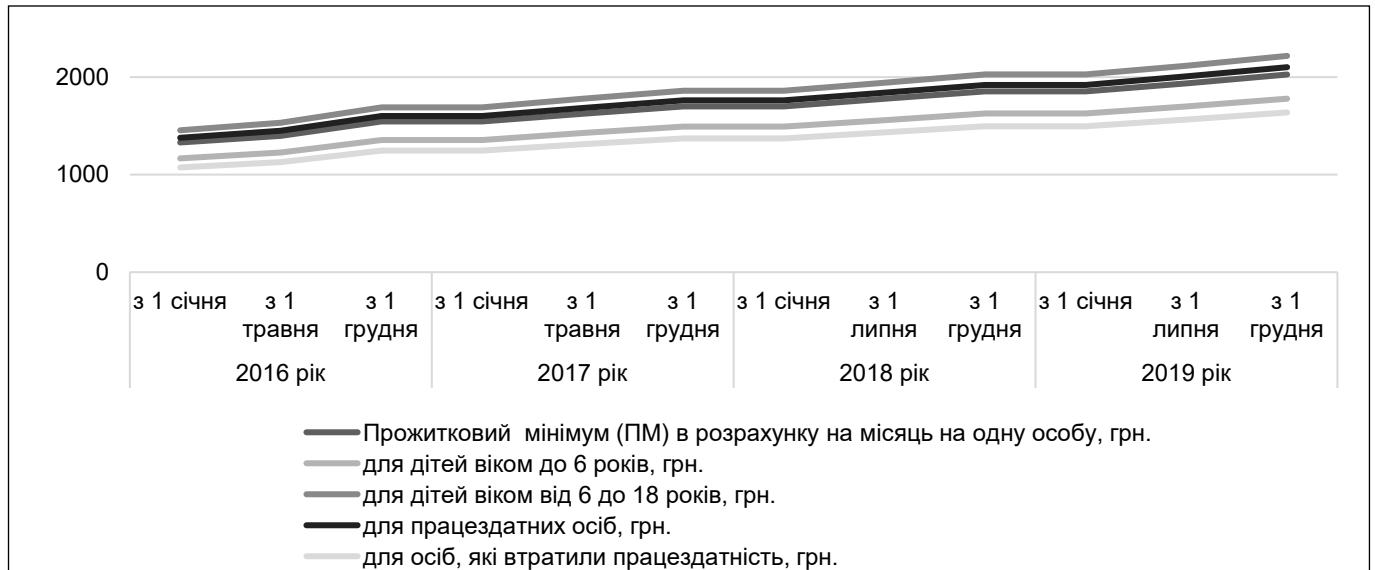

Рисунок 2. Прожитковий мінімум в розрахунку на місяць на одну особу за 2016 – 2019 рр.

Джерело: Розроблено авторами на основі [12].

На підставі цих показників визначаються розміри заробітної плати, соціальних виплат і допомог.

У відсотковому відношенні до прожиткового мінімуму для працездатних осіб у цьому році заробітна плата складає найбільший обсяг (з 1 січня – 217%). Це найбільший показник за період з 2016 року, порівняно з яким мінімальна заробітна плата зросла на майже 303% – 2795 грн.

Якщо порівняти обсяг мінімальної пенсії та прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, то він буде рівний протягом періоду 2016 – 2019 рр.

Тобто, можемо сказати, що фінансове забезпечення соціальних гарантій такого виду як мінімальна заробітна плата має позитивну тенденцію і у відношенні до прожиткового мінімуму складає розмір, більший у два рази. Протилежну тенденцію спостерігаємо з мінімальними пенсіями, які хоч і збільшувалися за номіналом, проте у фактичному вираженні до прожиткового мінімуму для осіб, що втратили працездатність, залишилися незмінними.

Протягом 2014 – 2018 років прожитковий мінімум зростає, внаслідок чого зростає середня заробітна плата та пенсія. Мінімальні соціальні гарантії у відношенні до прожиткового мінімуму, як вже зазначалося, мали протилежні одна до одного тенденції. У порівнянні із середніми доходами населення, мінімальні гарантії мають такий вигляд, як зображено на рис. 3. Можемо сказати, що мінімальні соціальні гарантії, а особливо пенсії, не давали можливість населенню не просто існувати, а задовольняти реальні їм потреби.

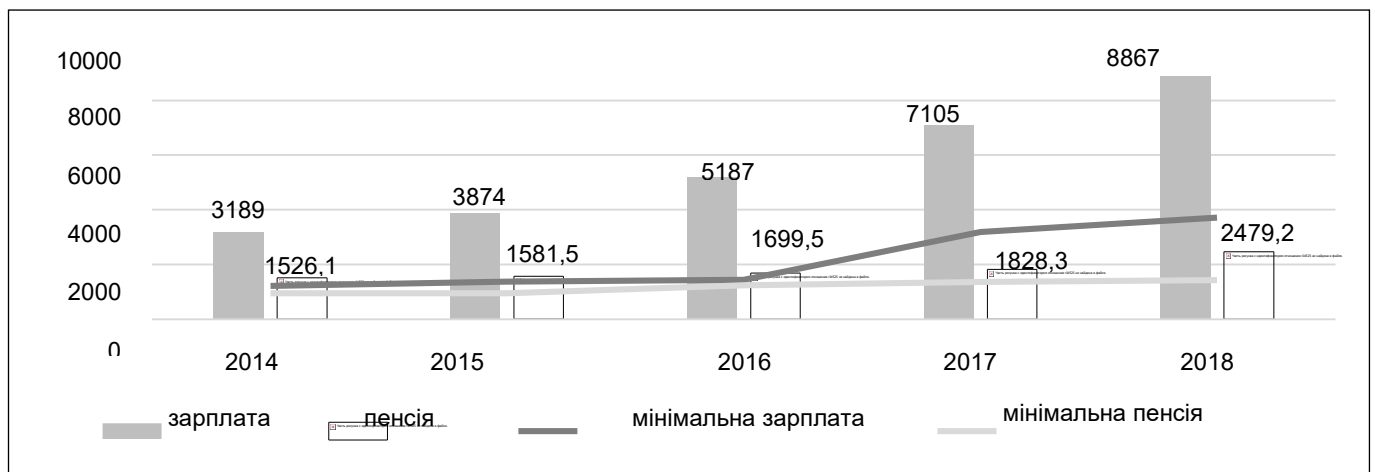

Рисунок 3. Мінімальні гарантії та середні доходи в 2014 – 2018 рр, грн.

Джерело: [13].

Джерелами фінансування соціальних гарантій в Україні є: бюджетні асигнування з Державного та місцевих бюджетів, фінансові ресурси підприємницьких структур, кошти спонсорів, благодійних організацій, державне страхування, держані та недержавні пенсійні фонди [14]. Найбільшого значення набувають саме дворові недержавні бюджетне фінансування та фінансування з Пенсійного фонду та інших фондів соціального страхування.

Ефективне функціонування системи соціальних гарантій неможливе без стабільного їх фінансування. Найбільшим джерелом соціальних видатків є бюджетне асигнування з Державного бюджету та місцевих бюджетів.

Визначення реальних обсягів фінансування соціального захисту та забезпечення населення залежить від якісного прогнозу макропоказників економічного та соціального розвитку в Україні: фонду оплати праці найманих працівників, середньомісячної заробітної плати працівників, кількості зайнятих економічною діяльністю, рівня безробіття населення.

Усі бюджетні видатки на фінансове забезпечення соціальних гарантій, тобто видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення, можна розглядати з двох позицій – видатки з Державного бюджету та видатки з місцевих бюджетів.

Упродовж 2016 – 2018 рр. спостерігалось збільшення видатків бюджетів на соціальний захист та соціальне забезпечення у номінальному розмірі, проте у відсотковому від загального бюджету України – спостерігалось зменшення на 6,2% (табл. 1). Більше половини фінансових ресурсів надходить з Державного бюджету, але майже дорівнюють коштам, вилученим з місцевих бюджетів (різниця в 1%–7%).

Таблиця 1. Видатки бюджетів на соціальний захист протягом 2016 – 2018 років

Вид бюджету	Видатки, млн. грн.			Розподіл за видами бюджетів, %			У структурі загальних видатків, %		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Зведений бюджет	258 326,1	285 761,7	309 363,6	100	100	100	30,9	27,0	24,7
Державний бюджет	151 961,5	144 478,9	163 865,6	58,8	50,6	53,0	31,0	25,5	23,9
Місцеві бюджети	106 364,7	141 282,8	145 498,1	41,2	49,4	47,0	14,9	14,4	13,6

Джерело: розроблено авторами на основі [15].

У 2018 році на фінансування соціального захисту та забезпечення видатки становили 309 363,6 млн. грн., з них 163 865,6 млн. грн. – з Державного бюджету (53%) та 145 498,1 млн. грн. з місцевих бюджетів (47%). Порівняно з 2016 роком роль місцевих бюджетів зросла. Проте, спостерігається зменшення видатків зі зведеного бюджету України у дану сферу, їх частка становить 24,7%.

На соціальний захист за рахунок бюджетних коштів на випадок непрацездатності у 2018 році було витрачено 16 108,6 млн. грн. (5,2% від загальних видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення). З Державного бюджету залучено коштів лише 10,7%, усі інші видатки покривалися за рахунок місцевих бюджетів, особливо районних (46, 4%).

У структурі бюджетних видатків соціальний захист пенсіонерів займає 95%. Частка на фінансове забезпечення цієї сфери складає 51,1% від видатків на соціальний захист та забезпечення, і є найбільшою. Держава гарантує мінімальну пенсію, про яку ми розглядали вище. Проте, їх розміри залишаються досить малими, на рівні прожиткового мінімуму осіб, що втратили працездатність, який не відповідає реальним потребам населення. Низьким залишається рівень пенсійного забезпечення ветеранів війни та праці (3,3%).

На реалізацію програм центрами захисту сім'ї, дітей та молоді у 2018 році було витрачено 41 884,8 млн. грн. (13,6% від видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення).

Допомога у вирішенні житлових питань у 2018 році зайняла 22,4% видатків на соціальний захист (69 233,0 млн. грн.) Фінансується за рахунок місцевих бюджетів (94,5%), особливо районних та бюджетів міст обласного значення.

Соціальний захист інших категорій населення (державним службовцям, військовим, дітям-сиротам) займає досить малу частку у фінансовому забезпеченні соціального захисту і складає 3%. Видатки здійснюються за рахунок Державного бюджету на 67,4%.

За період 2016 – 2018 рр. структура видатків на фінансове забезпечення соціальних гарантій змінювалася, але не значною мірою. У пропорціональному відношенні видатки у певну сферу майже не змінилися.

Порівняно з 2016 роком, частка видатків на соціальний захист на випадок непрацездатності зросла на 1,2 п.п. Фінансування соціального захисту пенсіонерів зросло порівняно з 2017 р. на 1 п.п., проте зменшилося на 7,1 п.п. порівняно з 2016 роком. У той же час, соціальний захист ветеранів війни та праці збільшився на 0,6 п.п, а фінансування проектів соціального захисту сім'ї, дітей та молоді, а також інших категорій населення знизилася. Допомога у вирішенні житлового питання знизилася порівняно з попереднім роком, та зросла порівняно з 2016 роком на 6,3 п.п.

Отже, система соціальних гарантій в Україні має досить широке поле для вдосконалення, оскільки в її реалізації існує низка проблем. Це можливо за рахунок складання та втілення у життя державних бюджетних програм у галузі соціального захисту населення. Використання переваг моніторингу та оцінки ефективності бюджетних соціальних програм підвищить ефективність здійснення соціальних видатків.

Основними позабюджетними джерелами фінансування соціальних гарантій є страхові внески страхувальників та застрахованих осіб, які формують кошти пенсійного та соціального забезпечення, що і

визначає сутність фінансування соціальних гарантій за рахунок коштів фондів загальнообов'язкового пенсійного та соціального страхування. Джерела пенсійного та соціального забезпечення визначено на Рис.4.

Таким чином, Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування та Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття відіграють важливу роль у фінансуванні соціальних гарантій населення. Вони створюють умови громадянам для повноцінно жити у суспільстві та покликані задовольняти необхідні їм потреби.

Рисунок 4. Джерела пенсійного та соціального забезпечення

Джерело: розроблено авторами.

Система соціальних гарантій в Україні є досить розвиненою, проте існує велика проблема в її фінансовому забезпеченні. Аналіз стану фінансування даної сфери за 2016 – 2018 роки свідчить про зменшення обсягу видатків у пропорційному відношенню з Державного бюджету та місцевих бюджетів та зниження видатків та деякі сфери з коштів Фондів соціального страхування.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для удосконалення фінансового забезпечення соціальних гарантій населення ми пропонуємо змінити той показник, що є базовим для визначення їх обсягів – прожитковий мінімум. Розглядаючи зарубіжний досвід, можемо сказати, що прожитковий мінімум нормативно не встановлюється і визначається на рівня 50% – 60% від середньої заробітної плати. На основі цього ж показника, визначається і рівень бідності (якщо бути точнішими, то вираховується нормальний рівень життя, а не бідність), і кількість тих громадян, які мають право на соціальну допомогу. Тому, одним із шляхів удосконалення може бути зміна розрахунку прожиткового мінімуму.

В Україні у споживчому кошику, на основі якого розраховується прожитковий мінімум, понад 65% витрачається на продукти харчування, а деякі продовольчі товари не згадуються взагалі. Найраціональнішою є таке споживання, коли на харчування витрачається до третини доходів, непродовольчі товари (одяг, меблі) – 47%, решта – на послуги [16]. У той же час, загальноєвропейські стандарти вимагають включати до споживчого кошика, окрім загальноприйнятих товарів, не тільки транспортні послуги, а й послуги соціальної сфери. Перегляд цього питання дасть змогу підвищити рівень добробуту громадян, що в свою чергу вплине на збільшення надходжень до Державного бюджету за рахунок податків, на збільшення кількості застрахованих громадян, і, таким чином відбудеться перекладання частини відповідальності з держави на самофінансування.

Крім того, важливим чинником розвитку системи соціальних гарантій є зміцнення міжбюджетних відносин в напрямі збільшення повноважень місцевих органів влади під час розрахунку потреби у фінансових ресурсах, оскільки більша частина видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення залежить від коштів Державного бюджету.

Іншим шляхом удосконалення може бути покращення прогнозування та планування фінансування соціальних гарантій. В Україні діє принцип «від досягнутого», тобто майбутні показники розраховуються на основі показників попередніх років та досягнень за цих коштів. Проте, ми можемо сказати, що такий метод планування є не ефективним, оскільки необхідно формувати фінансові ресурси залежно від потреб населення, бо вони можуть варіюватися з року в рік. Крім того, за 2018 рік лише 88,7% запланованого бюджету було виконано, зокрема Пенсійним Фондом на фінансове забезпечення соціальних гарантій. Причиною недовиконання показників видатків було і те, що фінансування відбувалося на основі можливостей бюджетів, а не реальних потреб громадян.

Вдосконалення системи соціальних гарантій можливе й на законодавчому рівня. На нашу думку, необхідно розробити не лише систему державних стандартів соціальних послуг, а й класифікатор цих послуг, що дозволить чітко визначити її складові і вирахувати її вартість.

Проблему фінансового забезпечення також можна вирішити шляхом підвищення їх адресності. Необхідно посилити координацію роботи контролюючих органів не лише на державному, але й місцевому рівнях.

Доречно буде переглянути критерії визначення майнового стану громадян, беручи до уваги причини, через які вони опинилися у складному становищі. Наразі, в Україні соціальні допомоги надаються усім особам, які належать до тієї чи іншої пільгової категорії, проте не враховується реальний рівень їхнього життя. Необхідно розробити «індивідуальний пакет послуг» для окремої людини, що реально потребує соціального захисту. А також посилити контроль за боржниками по сплаті внесків до фондів соціального страхування, які гальмують надходження коштів на виплати, а, отже, і порушують сталість та ефективність діяльності системи соціальних гарантій населення. Уряду необхідно модернізувати систему моніторингу, оцінки та соціального аудиту програм соціальної підтримки.

На нашу думку, важливим завданням соціальних служб є з'ясування реальних потреб тих людей, які потребують виплати соціальних допомог. Крім того, найоптимальнішим способом вирішення цієї проблеми затвердження та виконання проекту «Гендерно-орієнтоване бюджетування», який націлений на ефективне використання фінансових ресурсів для підвищення добробуту населення, враховуючи гендерні відмінності у їх реальних потребах. На сьогодні, спостерігається неефективне використання коштів на фінансове забезпечення соціальних гарантій, оскільки не враховуються ці відмінності.

Потребує подальшого вивчення необхідність та доцільність запровадження «соціального бюджету». Саме такий шлях може бути ефективним, оскільки він дасть можливість фінансувати реальні потреби населення, і не витратити кошти на ті потреби, які не є актуальними. Крім того, це допоможе виокремити ті сфери, де існує найбільша потреба в їх фінансуванні.

Розширення і розвиток сфери дії соціального страхування, доповнення діючої системи соціального страхування новими видами дасть змогу змінити структуру фінансування соціальних гарантій, зменшивши обсяг бюджетних видатків та збільшивши видатки з фондів соціального страхування. Дана пропозиція стосується лише фондів соціального страхування, джерелами яких є внески застрахованих громадян. Щодо державного фінансування, то ми вважаємо недоречним запроваджувати нові види пільг, оскільки існуючі не є задоволені на 100%. Зменшити навантаження на Державний бюджет також зможе запровадження обов'язкового медичного страхування.

Одним із шляхів удосконалення системи фінансування соціальних гарантій є створення прийнятної для ефективного управління бази даних одержувачів усіх видів соціальної підтримки, єдиного інформаційного середовища для органів Міністерства соціальної політики України, Пенсійного Фонду, Фонду соціального страхування та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Це допоможе уникнути недофінансування або надмірне фінансування певної категорії населення, в залежності і від регіонального місця проживання.

Іншим способом удосконалення даної системи є підтримка зворотного зв'язку між населенням, що отримує певні гарантії та органами, що надають цю підтримку, тобто упровадження системи оцінювання ступеня задоволеності споживачів і ступеня ефективності наданої їм допомоги. Це допоможе зрозуміти наскільки надані кошти задовольняють реальні потреби населення. Без зворотного зв'язку неможливо ефективно продовжувати будь-яку діяльність, оскільки органи, що надають певні гарантії ніби і виконали свої зобов'язання, проте населення реальної допомоги не отримало, і тому неможливо досягти головної мети системи соціальних гарантій – підвищення та зрівняння рівнів добробуту населення, особливо тих категорій людей, що мають низький рівень фінансового забезпечення життя.

Іншим фактором, що вплине на структуру системи фінансового забезпечення соціальних гарантій, є розширення та надання державою умов для громадян з обмеженими можливостями. Це зменшить рівень необхідності фінансового забезпечення такої категорії населення і надасть їм можливість бути соціально активним населенням, не обмежуючи їхні права та можливості. І, схожим питанням, є вирішення проблеми з безробіттям, створення умов та методів стимулювання й заохочення населення працювати, робити вклад у розвиток власної країни. Ці питання стосуються зміни політики держави, а не лише системи соціальних гарантій, проте їх виконання неабияк вплинуть і на реалізацію цієї системи. Шляхом здійснення цього може бути розширення соціального підприємництва в Україні, застосування досвіду зарубіжних країн. Загалом, соціальне підприємництво – це підприємницька діяльність, спрямована на позитивні інноваційні зміни у суспільстві: пом'якшення або вирішення соціальних проблем за рахунок доходів, отриманих від власної діяльності [11]. У Європі існують такі підприємства як WISE (Work Integration Social Enterprise – соціальне підприємство трудової інтеграції), які надають соціальні послуги клієнтам (які у той же час є працівниками); дають можливість представникам уразливих груп заробляти собі на життя самостійно і не відчувати себе залежними від допомоги держави [17].

Ще одним способом досягнення ефективного функціонування системи фінансового забезпечення соціальних гарантій є залучення підприємницьких структур громадських організацій, благодійних фондів, які відіграють вагомий роль в акумуляції фінансових і людських ресурсів, спрямованих на допомогу соціально незахищених верств населення, зокрема, військовослужбовцям ЗСУ, учасникам АТО, переселенцям та іншим постраждалим внаслідок збройного конфлікту.

Таким чином, переважна частина фінансування соціальних гарантій здійснюється на основі видатків Державного бюджету та місцевих бюджетів. Їх питома вага майже однакова (залежить від виду соціальної

гарантії чи допомоги). Акумуляовані в бюджеті фінансові ресурси спрямовуються на матеріальне забезпечення значної частини громадян – незахищених верст населення і призначені для подолання наслідків настання соціальних ризиків.

Основним нормативом, на основі якого здійснюються розрахунки обсягів соціальних гарантій та допомог, направлених на соціальний захист та соціальне забезпечення населення, є прожитковий мінімум, який впродовж 2016 – 2019 рр. зростає, таку ж тенденцію мають і основні соціальні гарантії – мінімальна заробітна плата та пенсія. Якщо розглядати видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, то спостерігається їх зменшення у загальному вигляді, проте фінансування соціального захисту дітей та молоді, допомоги у вирішенні житлових питань, а також соціального захисту інших категорій населення збільшилося. Не зважаючи на такі тенденції, зрівняння добробуту серед громадян України не відбулося, що і залишається великою проблемою. Недостатнє фінансування соціального захисту та забезпечення, а тим паче, його зменшення негативно впливатиме на подальший розвиток країни загалом, так і на рівень життя окремого громадянина.

Важливим джерелом фінансового забезпечення соціальних гарантій виступають соціальні позабюджетні фонди, до яких відносяться Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування та Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Акумуляовані в них фінансові ресурси спрямовуються на матеріальне забезпечення значної частини громадян держави і призначені для подолання наслідків настання соціальних ризиків та криз.

Основною проблемою, як вже зазначалося, є недостатнє фінансове забезпечення. Одним з важелів покращення ситуації, що склалася в Україні щодо фінансового забезпечення соціальних гарантій, є активне використання досвіду зарубіжних країн, впровадження нормативів та стандартів, методів їх забезпечення. Ефективне використання в українських реаліях світового та, зокрема, європейського досвіду підвищить не лише добробут населення, але й дасть змогу Україні вийти на зовнішню арену як соціально орієнтованій країні, у якій визначається не рівень бідності, але рівень щасливого життя.

Список використаних джерел

1. Василик О. Д. *Теорія фінансів: Підручник*. Київ: НІОС. 2000. 416 с.
2. Батажок С. Г. *Соціально-економічні гарантії в умовах транзитивної економіки України: Монографія*. Біла Церква, 2005. 108 с.
3. Головня М. О. *Соціальні гарантії як джерело підтримки економічної безпеки України. Загальні питання економіки. Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 23. С. 41-45.
4. Гриньова В. М., Новикова М. М. *Державне регулювання економіки: навч. посіб. Х.: ІНЖЕЛ», 2004. 756 с.*
5. Горин В. П. *Державне фінансове забезпечення соціальних гарантій: дис. к-та ек. наук. 08.00.08; Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль, 2010. 283 с.*
6. Суховий Д. І. *Основні етапи становлення та розвитку державних соціальних гарантій в Україні. Економіка та держава*. 2011. № 7. С. 49–51.
7. Суховий Д. І. *Роль Державного Бюджету України у фінансуванні соціальних гарантій. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2010. № 120. С. 56–59.
8. Глазко Н. Д. *Зарубіжний досвід забезпечення соціальної сфери. Ефективна економіка*. № 5, 2014.
9. Лисяк Л. В. *Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: проблеми та перспективи. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка*. 2017. Т. 25. Вип. 11(1). С. 23–30.
10. Тропіна В. *Роль соціального страхування у фінансуванні державних соціальних гарантій. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2013. С. 22–25.
11. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
12. *Статистичний збірник Державної служби України «Соціальний захист населення України», Київ. 2019. URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_szn_2018.pdf*
13. Хемій А. С. *Реформування системи пенсійного страхування в Україні: автореферат дис. к-та екон. наук. 08.00.08; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2019. 23 с.*
14. Лютий І. О., Боринець С. Я., Варналій З. С. та ін. *Фінанси: підручник. ; за ред. І. О. Лютого. Київ: Ліра-К, 2017. 728 с.*
15. *Статистичний збірник: «Бюджет України 2018», Міністерство Фінансів України. Київ, 2019.*
16. Шостак Л. В. *Соціальні гарантії як фінансовий чинник забезпечення рівня життя населення. Гроші, фінанси і кредит*. 2018. № 17. С. 375-381.
17. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. *Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ, ТОВ «Агенство «Україна», 2017. 92 с.*

References

1. Vasylyk, O. D. (2000). *Teoriia finansiv [Theory of finance]: Pidruchnyk*. Kyiv : NIOS. 2000. 416 p.
2. Batazhok, S. H. (2005). *Sotsialno-ekonomichni harantii v umovakh tranzytyvnoi ekonomiky Ukrainy: Monograph [Socio-economic guarantees in the conditions of the transitive economy of Ukraine]*. Bila Tserkva, 108 p.
3. Holovnia, M. O. (2009). *Sotsialni harantii yak dzherelo pidtrymky ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Social guarantees as a source of support for Ukraine's economic security]. Zahalni pytannia ekonomiky. Investytsii: praktyka ta dosvid - General issues of the economy. Investment: practice and experience*, 23. 41-45.

4. Hrynova, V. M. & Novykova, M. M. (2004). *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky [State regulation of economy]: a textbook*. Kh. : INZhEL», 756 p.
5. Horyn, V. P. (2010). *Derzhavne finansove zabezpechennia sotsialnykh harantii [State financial support for social guarantees]: the dissertation of the candidate of sciences*. 08.00.08; Ternopil National Economic University. Ternopil, 283 p.
6. Sukhovi, D. I. (2011). *Osnovni etapy stanovlennia ta rozvytku derzhavnykh sotsialnykh harantii v Ukraini [The main stages of formation and development of state social guarantees in Ukraine]*. *Ekonomika ta derzhava - Economy and the state*, 7. 49–51.
7. Sukhovi, D. I. (2010). *Rol Derzhavnoho Biudzhetu Ukrainy u finansuvanni sotsialnykh harantii [The role of the State Budget of Ukraine in financing social guarantees]*. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika - Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economy*, 120. 56–59.
8. Hlazgo, N. D. (2014). *Zarubizhnyi dosvid zabezpechennia sotsialnoi sfery [Foreign experience in providing social services]*. *Efektivna ekonomika - An efficient economy*, 5.
9. Lysiak, L. V. (2017). *Finansove zabezpechennia sotsialnoho zakhystu naselennia v Ukraini: problemy ta perspektyvy [Financial support for social protection of the population in Ukraine: problems and prospects]*. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya : Ekonomika - Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series: Economics*. T. 25. output 11(1). 23–30.
10. Tropina, V. (2013). *Rol sotsialnoho strakhuvannia u finansuvanni derzhavnykh sotsialnykh harantii [The role of social insurance in the financing of state social guarantees]*. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika - Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economy*, 8(149). 22–25.
11. *Zakon Ukrainy «Pro derzhavni sotsialni standarty ta derzhavni sotsialni harantii» [The Law of Ukraine «On State Social Standards and State Social Guarantees»]*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
12. *Statystychnyi zbirnyk Derzhavnoi sluzhby Ukrainy «Sotsialnyi zakhyst naselennia Ukrainy» [Statistical collection of the Civil Service of Ukraine «Social protection of the population of Ukraine»]*, Kyiv. 2019. URL: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_szn_2018.pdf
13. Khemii, A. S. (2019). *Reformuvannia systemy pensiinoho strakhuvannia v Ukraini [Reforming the pension insurance system in Ukraine]: abstract of dissertation of the candidate of economic sciences: 08.00.08; Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv*, 23 p.
14. Liutyi I. O., Borynets S. Ya., Varnalii Z. S. ta in. (2017). *Finansy [Finance]: a textbook ; red. I.O. Liutoho*. Kyiv : Lira-K, 728 p.
15. *Statystychnyi zbirnyk: «Biudzhety Ukrainy 2018» [Statistical Collection: «Budget of Ukraine 2018»]*, Ministry of Finance of Ukraine. Kyiv, 2019.
16. Shostak, L. V. (2018). *Sotsialni harantii yak finansovy chynnyk zabezpechennia rivnia zhyttia naselennia [Social guarantees as a financial factor for ensuring the standard of living of the population]*. *Hroshi, finansy i kredyt - Money, finance and credit*, 17. 375–381.
17. Doluda, L., Nazaruk, V. & Kirsanova, Yu. (2017). *Sotsialne pidpriemnytstvo. Biznes-model. Reiestratsiia. Opodatkovannia. [Social entrepreneurship. Business model. Registration. Taxation.]*. Kyiv, TOV «Ahenstvo «Ukraina», 92 p.

ДАНІ ПРО АВТОРІВ

Наконечна Юлія Леонідівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
вул. Милютенка 40/16, 200, м. Київ, 02166, Україна
e-mail: Tematika@ukr.net

Рибалка Анастасія Миколаївна, студентка
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
вул. М. Ломоносова 43, м. Київ, 03022, Україна
e-mail: rybalka306268@gmail.com

ДАННЫЕ ОБ АВТОРОВ

Наконечная Юлия Леонидовна, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка
ул. Милютенко 40/16, 200, г. Киев, 02166, Украина
e-mail: Tematika@ukr.net

Рыбалка Анастасия Николаевна, студентка
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка
ул. М. Ломоносова 43, г. Киев, 03022, Украина
e-mail: rybalka306268@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS

Nakonechna Yuliia, PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Milutenka st., 40/16, 200, Kyiv.

e-mail: Tematika@ukr.net
Rybalka Anastasia, student
Taras Shevchenko National University of Kyiv
43, M. Lomonosova street, Kyiv, 03022, Ukraine
e-mail: rybalka306268@gmail.com

Рецензент: Демиденко Л.М. кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

УДК 330.3:336.02

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-45-217-223>

ПРІОРИТЕТИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ І ЗАДАЧ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Тропіна В. Б.

Прийняття нового Порядку денного у сфері сталого розвитку та його імплементація, а також кризовий стан практично усіх сфер суспільного життя в Україні потребують поглиблення наукових досліджень питань, пов'язаних з формуванням та ефективною реалізацією фінансової політики, спрямованої на створення сприятливих умов для сталого розвитку країни.

Враховуючи велику кількість і масштабність цілей та завдань сталого розвитку, вирішення яких потребує колосальних обсягів фінансових ресурсів, важливим є визначення пріоритетних напрямів фінансової політики сталого розвитку країни як ключових завдань для досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР).

Проблеми фінансової політики сталого розвитку знаходяться у центрі досліджень провідних учених як зарубіжних, так і вітчизняних наукових шкіл. Водночас новизна проблем, пов'язаних з практичною реалізацією концепції сталого розвитку, потребує подальших досліджень щодо обґрунтування теоретичних засад формування та визначення напрямів ефективної реалізації фінансової політики переходу на принципи сталого розвитку

Завданням дослідження є розкриття сутності та специфіки фінансової політики сталого розвитку. Метою роботи є обґрунтування пріоритетних напрямів фінансової політики України у контексті цілей і задач Порядку денного 2030.

У процесі дослідження використовувались загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу і синтезу, метод порівняння, узагальнення, статистичні тощо.

У статті визначено пріоритетні напрями фінансової політики України у контексті цілей і задач, визначених Порядком денним у сфері сталого розвитку на період до 2030 р. Досліджено специфічні риси фінансової політики сталого розвитку, особливості її розробки та реалізації. Акцентовано увагу на проблемі соціально-економічної нерівності в країні та запропоновано напрями її подолання, що є однією з необхідних умов розвитку України на принципах сталого розвитку.

Результати цього дослідження можуть бути застосовані в процесі формування та реалізації фінансової політики сталого розвитку країни

Концепція сталого розвитку зумовлює необхідність узгодження стратегічних цілей фінансового розвитку національної соціально-економічної системи. Важливим є виявлення особливостей і факторів, що впливають на формування та реалізацію фінансової політики в контексті цілей і задач сталого розвитку та визначення її пріоритетних напрямів.

Ключові слова: сталий розвиток, фінансова політика, соціально-економічна нерівність, фінансове забезпечення.

ПРИОРИТЕТЫ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ ЦЕЛЕЙ И ЗАДАЧ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Тропина В. Б.

Принятие новой Повестки дня в области устойчивого развития и ее имплементация, а также кризисное состояние практически всех сфер общественной жизни в Украине требуют углубления научных исследований вопросов, связанных с формированием и эффективной реализацией финансовой политики, направленной на создание благоприятных условий для устойчивого развития страны.

Учитывая большое количество и масштабность целей и задач устойчивого развития, решение которых требует колоссальных объемов финансовых ресурсов, важным является определение приоритетных направлений финансовой политики устойчивого развития страны как ключевых задач для достижения целей устойчивого развития (ЦСР).

Проблемы финансовой политики устойчивого развития находятся в центре исследований ведущих ученых как зарубежных, так и отечественных научных школ. В то же время новизна проблем,